

PHÚC ÂM NHẤT LÃM & TIN MỪNG GIÁNG SINH

Lớp Thần Học căn bản cho Giáo Dân København 03.12.16

Du ngoạn một thành phố bằng

- ĐI BỘ.

- XE BUS.

- XE ĐẠP.

- XE AUTO.

- Kết quả: Bạn có được cái nhìn thú vị về thành phố, không phải một mà là bốn cái nhìn khác nhau. Do đó du khách thấy được thành phố hấp dẫn hơn.

Cũng vậy, bốn sách Tin Mừng không phải chỉ cố gắng hiển một, nhưng là bốn khuôn mặt hoặc bốn cái nhìn về Đức Giê-su.

Kết quả là chúng ta càng hiểu rõ được về Đức Giê-su nhiều hơn nữa.

Mác-cô nhấn mạnh về Đấng Cứu Thế chịu đau khổ

MÁC-CÔ viết tại Rô-ma khoảng năm 65-70 cho các Ki-tô hữu thuộc Dân ngoại (không phải Do-thái).

Mục đích của Tin Mừng Mác-cô bị ảnh hưởng do sự kiện Ki-tô hữu tại Rô-ma đang chịu bách hại vì đức tin.

Mát-thêu nhấn mạnh về Đấng Cứu Thế giảng dạy

viết tại An-ti-ô-khi-a (Xy-ri) vào khoảng giữa năm 70 và 90. Mục đích Mát-thêu nhằm, đó là viết cho Ki-tô hữu gốc Do-thái. Họ rất ưu tư về việc làm sao những giáo huấn của Đức Giê-su phù hợp với giáo huấn của Mô-sê và các ngôn sứ.

Vì thế, Mát-thêu đã nhấn mạnh đến sự kiện giáo huấn của Đức Giê-su đã kiện toàn giáo huấn của Mô-sê và các ngôn sứ như thế nào (Mt 5:17-48).

Lu-ca nhấn mạnh về Đấng Cứu Thế đầy lòng Thương xót

viết tại Hy-lạp khoảng giữa năm 70 và 90. Ngài viết cho những người nghèo khổ và bị ức hiếp. Cho nên Lu-ca đã nhấn mạnh đến ưu tư của Đức Giê-su về một xã hội bị áp bức.

Thí dụ, ngài kể bốn câu truyện về Đức Giê-su hết sức lo lắng cho giới phụ nữ (họ là những người bị áp bức trong thời sách Tin Mừng được viết) mà các sách Tin Mừng khác không nói đến (Lc 7:11-17; 8:1-3; 15:8-10; 18:1-8).

Gio-an nhấn mạnh về Đấng Cứu Thế ban sự sống

viết tại Ê-phê-xô (Tiểu Á) sau năm 90 và viết cho Ki-tô hữu thuộc nhiều văn hóa khác biệt. Do đó ngài đã chú ý đến việc làm sao Đức Giê-su đã đến để làm cho mọi người được sống dồi dào hơn.

Đức Giê-su nói: *“Tôi đến để cho chiên được sống và sống dồi dào”* (Ga 10,10).

Tin Mừng Nhất Lãm

Tin Mừng đến với ta dưới hình thức bốn cuốn sách.

Đọc lần đầu tiên, ai nấy đều nhận thấy: Tin Mừng thứ tư (Gioan) có những nét đặc sắc riêng biệt, mặc dầu vẫn còn có liên hệ với ba cuốn kia

- Tin Mừng Thánh Máccô hình như là gốc ở Rôma, có thể là đã biên soạn vào khoảng năm 65-70. Tin Mừng Thánh Mátthêu và Thánh Luca biên soạn sau đó chừng 15 tới 20 năm, không phản ánh cùng những môi trường và có ý nhắm vào những độc giả khác nhau.
- Nhưng chúng mang hình thức giống nhau tới mức có thể gọi cả ba cuốn là Tin Mừng Nhất Lãm

Tin Mừng Nhất Lãm, do tên một cuốn sách phát hành vào cuối thế kỷ 18, đề là Nhất Lãm (tức là cùng một cái nhìn) trình bày các bản văn Thánh Mátthêu, Máccô và Luca trên ba cột song song, cho dễ dàng đối chiếu với nhau.

Từ ngữ **SYNOPTIC** trong tiếng Hy-lạp:

συνόψις

syn-opsis

- **Syn** = cùng nhau.

- **Opsis** = cái nhìn.

➤ Có nghĩa là **CÙNG CÁI NHÌN**.

Nếu đọc ba Tin Mừng Mác-cô, Mát-thêu và Lu-ca một cách chăm chú chúng ta sẽ nhận ra ngay là giữa ba Tin Mừng ấy có một sự giống nhau rất đáng kể.

Nếu nội dung của ba Tin Mừng ấy được sắp xếp cạnh nhau trong ba cột song song, thì ít ra chúng ta cũng kết luận được là lúc đầu có một **Nguồn chung** mà cả ba Tin Mừng cùng dựa vào; hoặc nói là người nọ sao chép của người kia

Tin Mừng nhất lãm có nhiều điều giống nhau,
nhưng cũng có những khác biệt đáng kể.

- Có thể ghi nhận những chỗ mà cả ba Tin Mừng đều có cùng một nội dung.
- Tuy nhiên có những phần khác chỉ có hai Tin Mừng kể giống nhau còn Tin Mừng thứ ba lại giữ im lặng.
- Và còn có những chuyện chỉ một trong ba Tin Mừng tường thuật lại và không được hai Tin Mừng kia nhắc đến.

GOSPEL acc. to...	MARK	MATT	LUKE
<i>Approximate Date</i>	very late 60's	late 70's (or 80's)	(late 70's) or 80's
Introduction: <i>Literary Preface</i> <i>Genealogy</i> <i>Infancy Narrative</i>	1:1 1:1 ("good news") xxx xxx	1:1—2:23 xxx 1:1-17 1:18—2:23	1:1—2:52 1:1-4 ("orderly account") [3:23-38] 1:5—2:52
Preparatory Episodes: <i>John Baptist's Preaching</i> <i>Baptism of Jesus</i> <i>Temptation of Jesus</i>	1:2-13 1:2-8 1:9-11 1:12-13	3:1—4:11 3:1-12 3:13-17 4:1-11	3:1—4:13 3:1-20 3:21-22 4:1-13
Jesus' Early Ministry, <i>mostly to Jews in Galilee:</i> <i>Initial Preaching</i> <i>Call of First Disciples</i> <i>Outside of Galilee</i>	1:14—8:21 1:14-15 1:16-20 5:1-20; 7:24—8:13	4:12—16:12 4:12-17 4:18-22 8:28-34; 15:21-28	4:14—9:17 4:14-30 5:1-11 8:26-39; xxx
On the Way to Jerusalem Initial Stages <i>1st Passion Prediction</i> <i>2nd Passion Prediction</i> To Jerusalem Itself <i>3rd Passion Prediction</i>	8:22—10:52 8:22—9:50 8:31-33 9:30-32 10:1-52 10:32-34	16:13—20:34 16:13-18:35 16:21-23 17:22-23 19:1—20:34 20:17-19	9:18—19:27 9:18-50 9:22 9:43b-45 9:51—19:27 18:31-34
Ministry in Jerusalem <i>Teachings & Disputes</i> <i>Eschatological Discourse</i>	11:1—13:37 11:1—12:44 13:1-37	21:1—25:46 21:1—23:39 24:1-36	19:28—21:38 19:1—21:4 21:5-36
Passion Week <i>Last Supper</i> <i>Crucifixion</i>	14:1—15:47 14:17-31 15:22-41	26:1—27:66 26:20-35 27:33-56	22:1—23:56 22:14 -38 23:33-49
Resurrection Narrative <i>Empty Tomb Story</i> <i>Appearance Stories</i>	16:1-8 16:1-8 xxx [16:9-20 added later]	28:1-20 28:1-8 28:9-10, 16-20	24:1-53 24:1-12 24:13-53

Vấn đề nhất lãm

Vấn đề này liên quan tới việc nghiên cứu:

- mối quan hệ giữa các Tin Mừng nhất lãm và
- khám phá ra các nguồn tư liệu hiện có.

Giải pháp có giá trị:

Thuyết Tài Liệu

Thuyết này chủ trương rằng nếu những vấn đề rất giống nhau cùng có mặt trong hai hoặc ba tác giả Tin Mừng, thì điều đó sở dĩ có được là bởi vì các tác giả ấy cùng có chung một hay nhiều Nguồn thành văn.

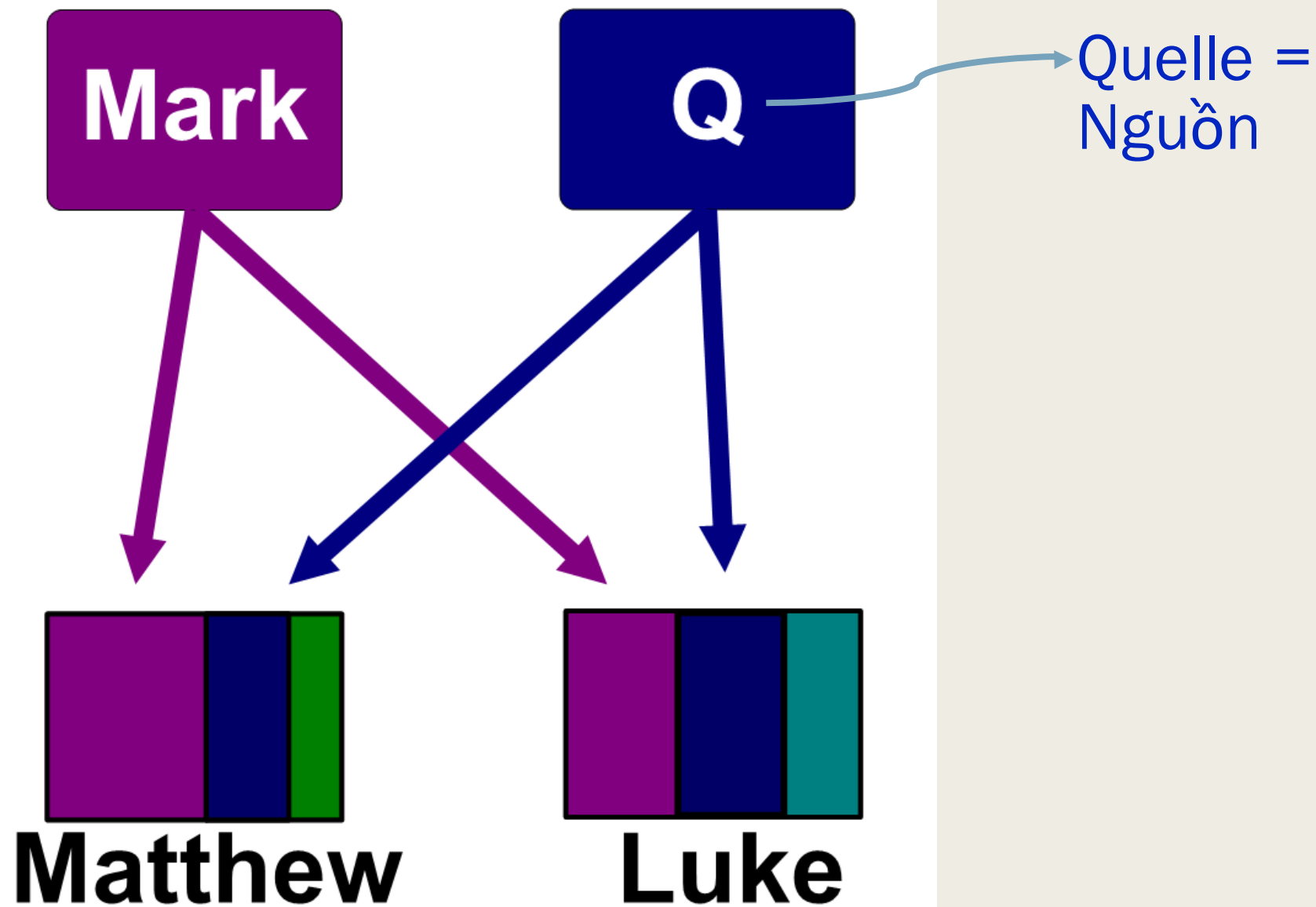
Thuyết này ngày nay được biết đến dưới cái tên là Thuyết Hai Tài Liệu hay Thuyết Hai Nguồn, là hai Tài Liệu nền tảng ẩn phía sau các Tin Mừng nhất lãm:

(1) Tin Mừng Mác-cô và

(2) một Nguồn được tượng trưng bằng chữ “Q” (chữ đầu của từ tiếng Đức: Quelle= Nguồn).

Thuyết
hai nguồn

Two-source Hypothesis

Tài liệu có sớm nhất về sứ vụ của Đức Giê-su được tìm thấy trong Tin Mừng Mác-cô.

Các nhà chuyên môn Thánh Kinh cho rằng Mác-cô đã được Mát-thêu và Lu-ca sử dụng như nguồn Tư Liệu.

Cả Mát-thêu cả Lu-ca đều chia sẻ một đối tượng chung với Mác-cô:

- Trong khi Mát-thêu chứa đựng hầu hết chất liệu của Mác-cô (600 trong 660 câu của Mác-cô),
- thì Lu-ca có khoảng một nửa của Mác-cô.

Nói rộng ra, Mát-thêu và Lu-ca chia sẻ cách dùng từ của Mác-cô và thường lặp lại chính xác các từ của Mác-cô.

- Mát-thêu dùng lại 51 % và
- Lu-ca 53 % cách nói của Mác-cô.

Mt 8:2-3	Mk 1:40-42	Lk 5:12-13
Καὶ ἰδοὺ, λεπρὸς προσελθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων· Κύριε, ἐὰν θέλῃς δύνασαί με καθαρίσαι. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ λέγων· Θέλω, καθαρίσθητι· καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα.	Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς παρακαλῶν αὐτὸν καὶ γονυπετῶν καὶ λέγων αὐτῷ ὅτι, Ἐὰν θέλῃς δύνασαί με καθαρίσαι. καὶ σπλαγχνισθεὶς ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἥψατο καὶ λέγει αὐτῷ· Θέλω, καθαρίσθητι· καὶ εὐθὺς ἀπῆλθεν ἀπ’ αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθαρίσθη.	Καὶ ἰδοὺ, άνηρ πλήρης λέπρας ιδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἐδεήθη αὐτοῦ λέγων· Κύριε, ἐὰν θέλῃς δύνασαί με καθαρίσαι. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ λέγων· Θέλω, καθαρίσθητι· καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ’ αὐτοῦ.
And behold, a leper came and worships him, saying: Lord, if you wish, I can be cleansed. And he stretched out his hand and touched him, saying: I wish it; be cleansed. And immediately his leprosy was cleansed.	And, calling out to him, there comes to him a leper and kneeling and saying to him: If you wish, I can be cleansed. And, moved with compassion, he stretched out his hand and touched him and says to him: I wish it; be cleansed. And immediately the leprosy left him, and he was cleansed.	And behold, a man full of leprosy. But, upon seeing Jesus, he fell upon his face and requested him, saying: Lord, if you wish, I can be cleansed. And he stretched out his hand and touched him, saying: I wish it; be cleansed. And immediately the leprosy left him.

Nguồn (Q)

Quelle (nguồn)

Có lẽ ngoài Tin Mừng Mác-cô thì còn có một Nguồn khác nữa. Nguồn này được các nhà chuyên môn Thánh Kinh gọi là Nguồn Q.

Làm sao mà các nhà chuyên môn đi đến giả thuyết có Nguồn Q?

Mát-thêu và Lu-ca có nhiều câu giống nhau mà không có trong Mác-cô. Thực ra có khoảng 250 câu như thế.

Hiện tượng này còn được tin rằng Mát-thêu và Luca có một Nguồn thứ hai mà như chúng ta đã nói ở trên là thuộc về **nguồn Q**

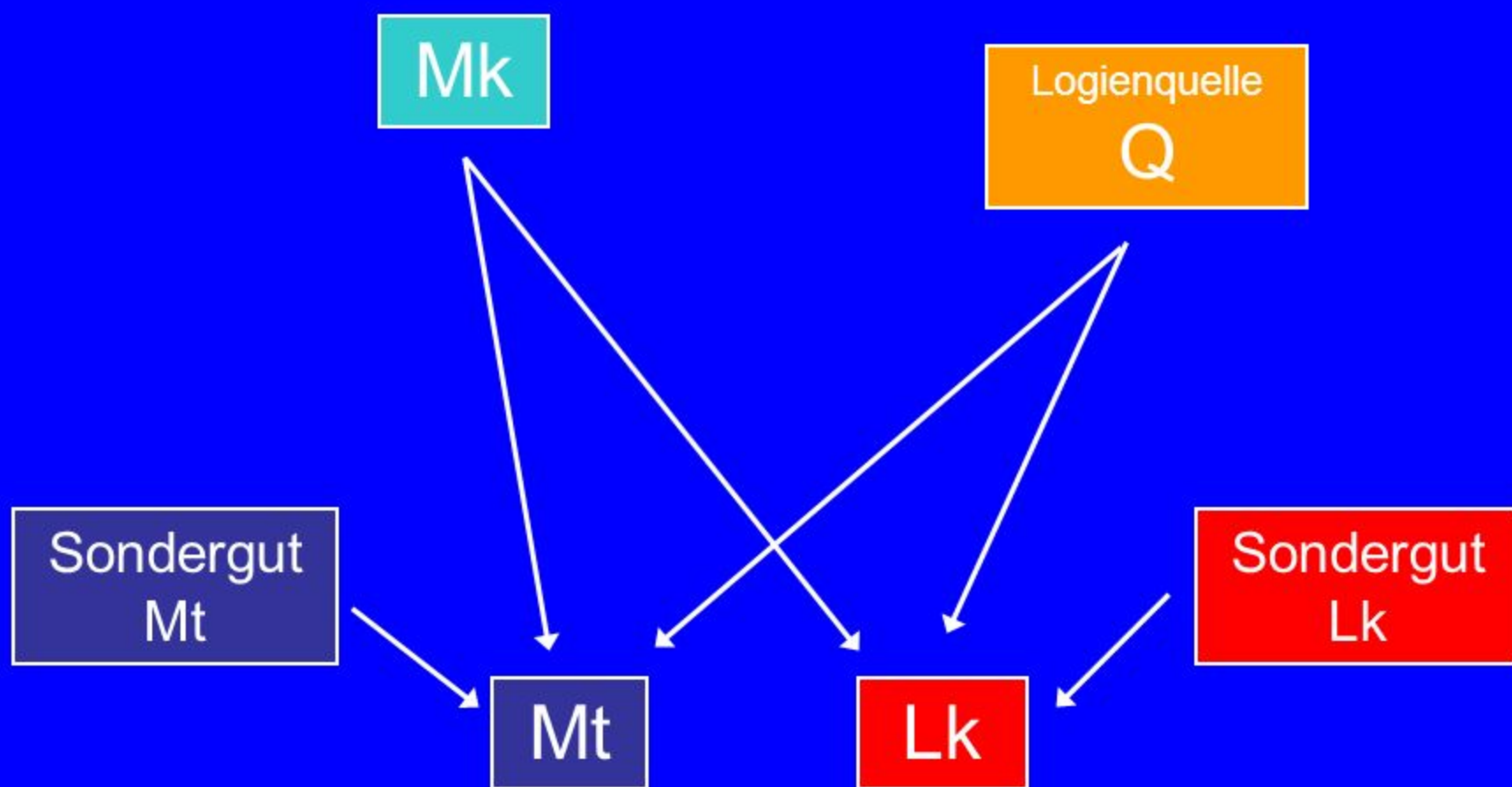
Chúng ta có thể xác định nguồn Q như một Nguồn giả thiết (được xây dựng lại)

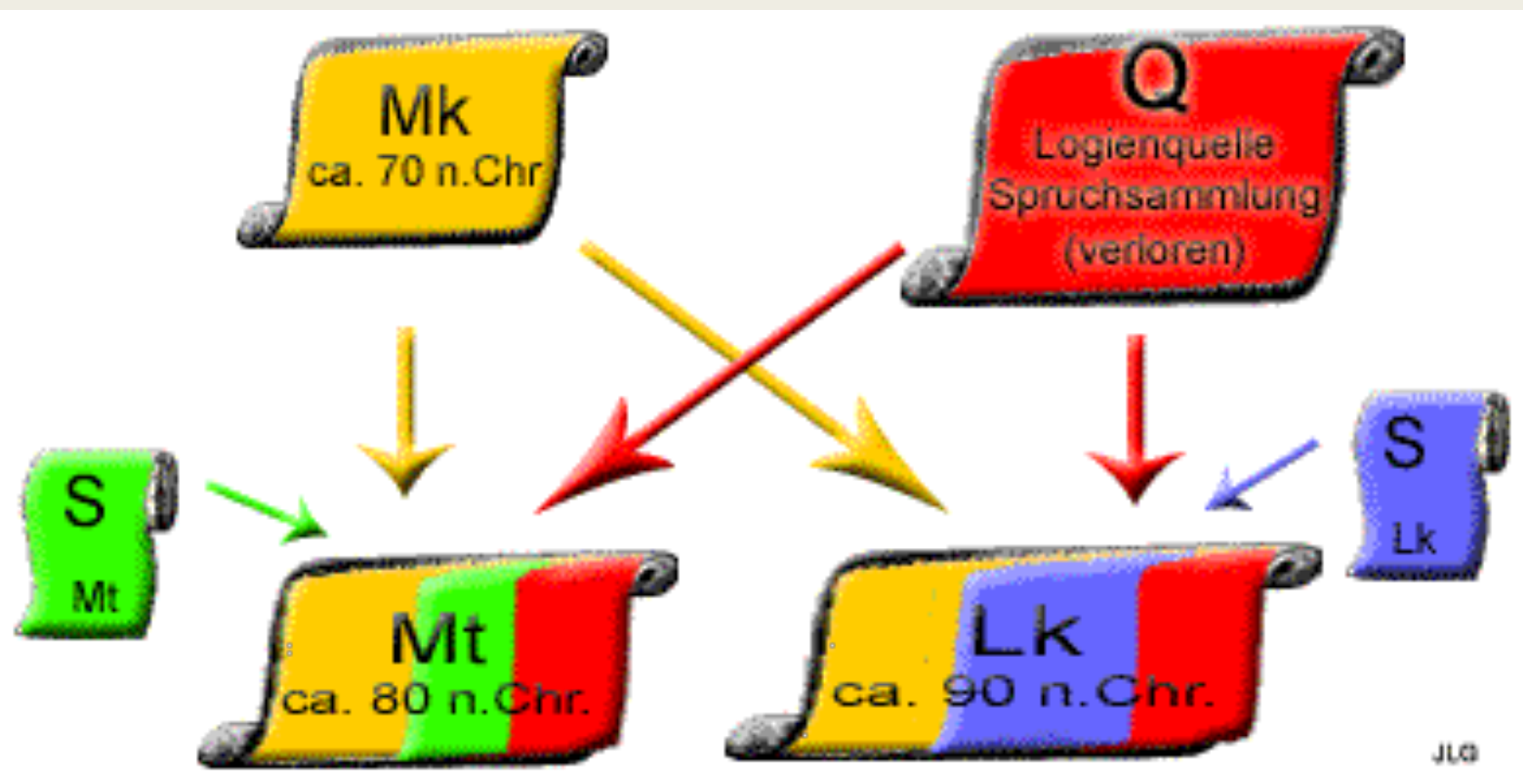
chủ yếu gồm các lời nói của Đức Giê-su

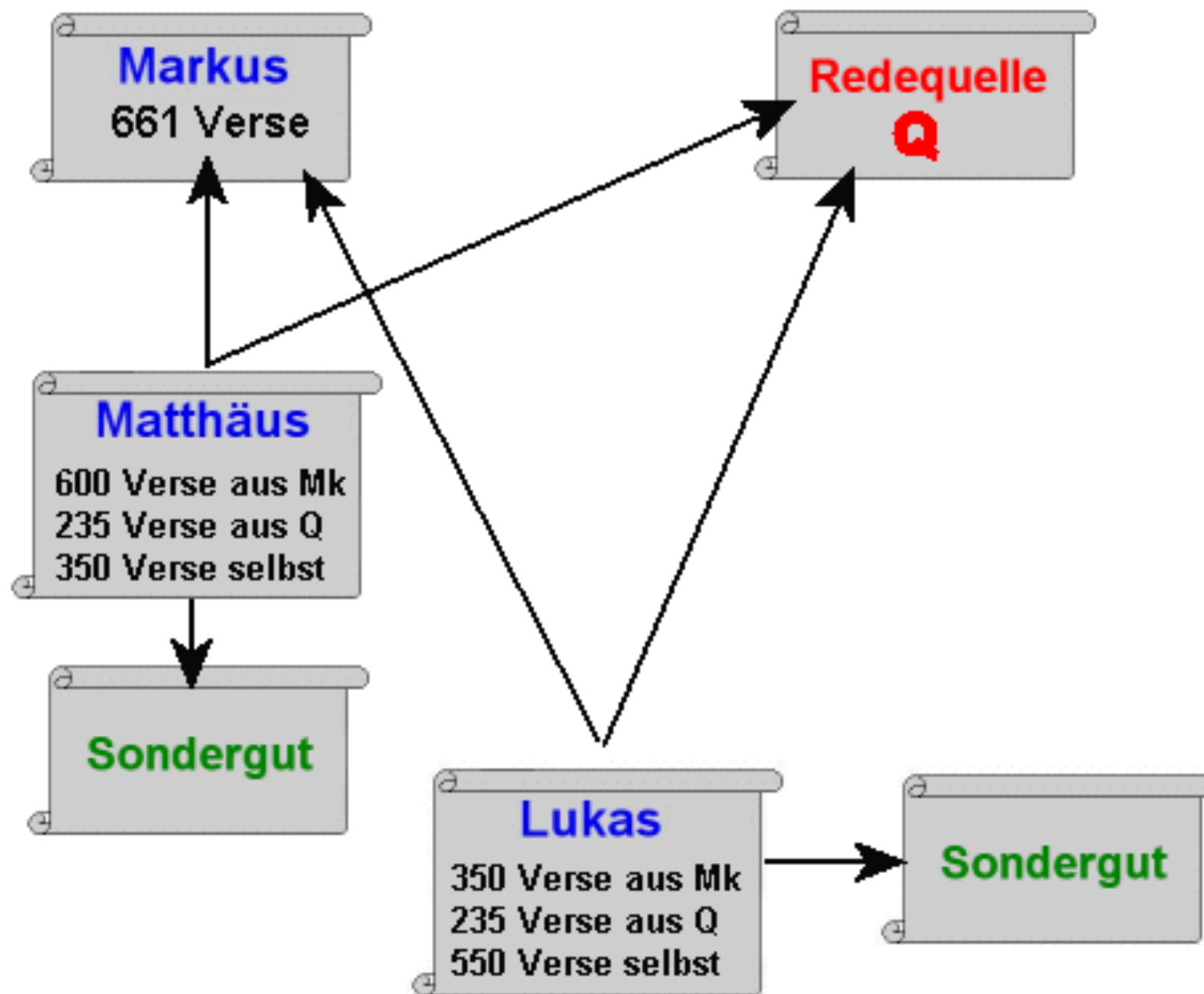
tìm thấy trong cả Tin Mừng Mát-thêu lẫn

Tin Mừng Lu-ca, mà không có trong Tin Mừng Mác-cô.

Grundmuster der Zwei-Quellen-Theorie

Chất liệu riêng của Mát-thêu hoặc của Lu-ca

Chúng ta còn khám phá ra rằng mỗi tác giả Tin Mừng trên còn có khá nhiều tư liệu riêng của mình.

- Mát-thêu có riêng hơn 300 câu (gọi là “phần riêng của Mát-thêu”) và
- Lu-ca có riêng ít nhất 600 câu (gọi là “phần riêng của Lu-ca,”)

Phần riêng của Mát-thêu

- Tường thuật về Thời Thơ Ấu (Mt 1-2),
- một vài tường thuật khác như câu chuyện Phê-rô đi trên nước (Mt 14, 28-31),
- Cái chết của Giu-đa (Mt 27, 3-10),
- Phi-la-tô rửa tay (Mt 27, 24-25).

Phần riêng của Lu-ca

- Bài giảng ở Na-da-rét (Lc 4, 16-30),
- câu chuyện người phụ nữ tội lỗi (Lc 7, 36-50),
- các môn đệ trên đường Em-mau (Lc 24, 13-35)
- Dụ ngôn người Sa-ma-ri nhân hậu (Lc 10, 29-37), dụ ngôn người con hoang đàng, cũng được gọi là dụ ngôn người cha nhân hậu (Lc 15, 11-32), dụ ngôn người Pha-ri-sêu và người thu thuế (Lc 18, 9-14).

Bốn Truyền Thống trong các Tin Mừng nhất lãm

(1) Mác-cô,

(2) Nguồn Q – Quelle,

(3) phần riêng của Mát-thêu (M) và

(4) phần riêng của Lu-ca (L).

HAI TRÌNH THUẬT VỀ GIÁNG SINH

Không như Mác-cô và Gio-an là những sách bắt đầu với việc Đức Giê-su chịu phép rửa, sách Tin Mừng **Mát-thêu** và **Lu-ca** bắt đầu với việc Đức Giê-su giảng sinh.

Viết về biến cố Giáng Sinh, điều này thực là nan giải vì không môn đệ nào biết về quăng đời ấy của Đức Giê-su.

Do đó Mát-thêu và Lu-ca phải tìm đến nguồn liệu khác để biết về việc Đức Giê-su giáng sinh:

- Nguồn liệu lịch sử: những gì bà Ma-ri-a, gia đình bà và gia đình Giu-se đã nhớ được.
- Những lời tiên tri: những gì các vị ngôn sứ Do-thái đã tiên báo có thể giúp soi sáng vấn đề.
- Thần học: những gì Chúa Thánh Thần linh hứng cho họ để ghi chép lại về biến cố ấy.

TRÌNH THUẬT GIÁNG SINH THEO LU-CA

Trình thuật Giáng Sinh theo Lu-ca phản ánh lớp độc giả ngài muốn viết cho họ, đó là những người Dân ngoại và người nghèo. Ngài đặt việc giáng sinh của Đức Giê-su trong hoàn cảnh một cuộc kiểm tra dân số của Dân ngoại.

Ngài nhấn mạnh sự kiện cha mẹ Đức Giê-su bị đối xử như những kẻ sống bên lề xã hội, phải trú ngụ tại một hang đá. Những hoàn cảnh này cho thấy trước mối ưu tư của Đức Giê-su đối với người Dân ngoại và người nghèo.

Ba điểm nổi bật THEO LU-CA

1. Lu-ca tuyên xưng Đức Giê-su là Đấng đã được hứa ban, Đấng Cứu Thế mà Ít-ra-en chờ đợi từ lâu.
2. Kêu gọi người ta hãy chú ý tới những hoàn cảnh khiêm nhường trong việc Đức Giê-su giảng sinh.
3. Lu-ca muốn nói lên căn tính và sứ mệnh của Đức Giê-su: Đức Giê-su là Con Chiên Thiên Chúa và là hy tế.

01. Câu chuyện thiên thần truyền tin cho ông Da-ca-ri-a (Lc 1, 5-25).
02. Câu chuyện thiên thần truyền tin cho Đức Mẹ (Lc 1,26-38).
- 03A Đức Maria đi thăm bà Êlisabet (Lc 1,39-45).
- 03B KINH MAGNIFICAT (Lc 1,46-56).
- 04 Ông Gioan Tẩy Giả ra đời như thế nào và bài ca Chúc tụng (Benedictus (Lc 1, 57-80)
05. ĐỨC GIÊSU SINH RA NHƯ THẾ NÀO (Lc 2,1-20).
06. Hài nhi Giêsu chịu phép cắt bì và được tiến dâng cho Thiên Chúa (Lc 2 21-38)
07. Đức Giê-su sống ẩn dật ở Na-gia-rét và lần thăm viếng Đền Thờ Giê-ru-sa-lem, Ngài ngồi giữa các bậc thông thái (Lc 2,39-52)

TRÌNH THUẬT GIÁNG SINH THEO MÁT-THÊU

Trình thuật Giáng Sinh do Mát-thêu trình bày Đức Giê-su như là sự thể hiện hoàn tất những lời tiên tri trong Cựu Ước.

“Tất cả sự việc này đã xảy ra, là để ứng nghiệm lời xưa kia Chúa phán qua miệng ngôn sứ: Nay đây, Trinh Nữ sẽ thụ thai và sinh hạ con trai, người ta sẽ gọi tên con trẻ là Em-ma-nu-en, nghĩa là ‘Thiên-Chúa-ở-cùng-chúng-ta’.” (Mt 1:22-23)

1. Gia phả Chúa Giê-su Ki-tô (Mt 1,1-17).
2. Thiên Thần truyền tin cho ông Giu-se (Mt 1,18-25).
3. Các nhà chiêm tinh (Ba Vua) đến bái lạy Chúa (Mt,2,1-12).
4. Chúa Giê-su trốn qua Ai-cập và các anh hài bị giết (Mt 2,13-18).
5. Từ Ai-cập trở về (Mt 2,19-23).